

AnletsBladet

NR 4

NOVEMBER 2013

Ordföranden har ordet

Riksarkivet har lanserat en ny hemsida under hösten. Sökprogrammet SVAR finns nu tillgängligt i en ny omarbetad version, som gör det lättare att hitta rätt bland de 131 miljoner sidor, som för närvarande finns tillgängliga via SVARs e-tjänst. Den nya hemsidan har adress: www.sok.riksarkivet.se. Det finns möjlighet att bekanta sig med nya SVAR utan att vara kund och således utan abonnemang. Man behöver dock ett abonnemang för att också få se själva bilden av dokumentet.

Den del som går under namnet "Digitala forskarsalen" är av störst intresse för oss släktforskare. Här finns bland annat arkivsamlingar med kyrkböcker, skattelängder, militära rullor med mera. Här finns också andra register och databaser där Folkkräkningarna är de mest populära i samband med släktforskning.

Nya SVAR skiljer sig kraftigt från den gamla versionen. Även om man är en användare av SVAR så är det inte uppenbart, hur man söker sig fram i den nya versionen. Till vår hjälp har Riksarkivet lagt in en manual som beskriver hur man använder den "Digitala forskarsalen". Manualen finns att läsa (och även att hämta ned och skriva ut) från hemsidan. Från startsidan www.sok.riksarkivet.se går man till fliken "SVAR, Digitala forskarsalen". Långt ned till höger på sidan under "Länkar" finns "Manual nya Digitala forskarsalen". Jag föreslår att du börjar bekanta dig med nya SVAR redan nu. Den gamla versionen kommer att försvinna vid årsskiftet.

Lycka till!

K.E. Gräns

Studiebesök hos mormonerna

Text: Anita Karlsson

Den 25 sept. 2013 besökte 27 medlemmar i vår förening mormonernas släktforskningscentrum i Västerhaninge. Våra värdar, Kari och Birger Sandum, presenterade centret och gav en kort bakgrund av mormonernas engagemang i släktforskningen. Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagars Heliga, mormonernas tempel i Västerhaninge invigdes 1985. De anser att familjen är evig och att familjebanden sträcker sig utöver döden. De länkar samman våra avlidna släktingar med slakten.

På 1950-talet filmade mormonerna våra kyrkböcker och originalfilmerna finns nu lagrade i ett jordskalvssäkert bergtrum i Klippiga bergen nära Salt Lake City i Utah. Där förvaras flera miljarder uppteckningar. Dit ner får man bara komma med speciellt tillstånd. I staden finns också Familjehistoriska biblioteket, som är störst i världen. De har ett par tusen besökare per dag.

I Sveriges finns 36 släktforskarcenter som har datorer med olika sök- och betalprogram installerade. Tidigare använde man mikrofilmrullar som kom från Utah, men numera är det de digitaliserade filmerna man tittar på i datorerna. I Sverige arbetar fem amerikaner för närva-

Templet i Västerhaninge, Stockholm

rande med nyfotografering av kyrkböcker.

Family Search är en ideell släktforskarorganisation med syfte att sammankoppla familjer över generationsgränserna och är världens största släkthistoriska organisation. Den bildades i USA 1894 och sponsras av mormonerna. Det drivs till stor del av frivilligt arbete. Alla resurser är gratis för användarna. Family Search databas är tillgänglig för alla utan inloggning. För att använda sig av programmet går man in på www.familysearch.org.

Forts. på sid. 2

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS
SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Jo Carina Wolff, Storskiftesväg. 118
145 60 Norsborg. Tel. 08-531 822 47,
mobiltfn. 070-351 41 22

Hemsida: www.botvid.org

Webbmaster: Mats Johansson, 6082396

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Karl Erik Gräns, 778 23 53
V.ordf. Carin Johansson, 778 02 51
Sekr. Jo Carina Wolff, 531 822 47
E-post: jo.carina.wolff@telia.com
Kassör: Inger Feldhofer tel. 778 23 51
Klubbmäst. Arne Mattsson, 530 37116
Ledamot: Anita Karlsson, 530 333 10
Suppl. Mats Johansson, 6082396

AnletsBladet

Ansv.utg. Karl Erik Gräns, 778 23 53
E-post: keg@kegkonsult.se
Red. Arne Mattsson, tel. 530 371 16
E-post: armatt@telia.com

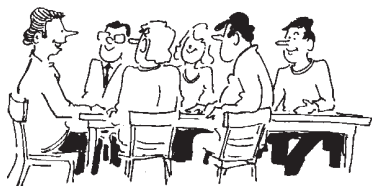
Avgifter

Årsavgiften erläggs senast 1 mars.
Medlemsavgift **2013: 175:-**
Familjemedlem: **50:-**
Plusgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:
Inger Feldhofer tel. 778 23 51
E-post: inger@feldhofer.se

Styrelsen informerar

Styrelsemöten

Styrelsemöte kommer att hållas onsdagarna den 4/12. **2014:** 15/1, 12/2.

Medlemsträffar

Höstens sista medlemsträff blir den 20/11.

Läs mer under kalendarium på sid. 3.

AnletsBladet

söker medförfattare

Snart är det dags för nästa AnletsBlad och till dess behöver vi material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k "fynd" under forskningen m.m. Vässa pennan och skriv - tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

Studiebesök hos...forts. från sid. 1

Från startsidan finns följande resurser att nå:

Family Search sökbara databas; Family Tree, Släktforskarcenter, FamilySearch Wiki (ett omfattande genealogiskt uppslagsverk), Indexering, Ta en kurs (Take a course) under fliken Learning Center, där du kan hitta kurser på svenska i bl.a. emigrantforskning.

Vill du söka någon person i databasen, ska du välja fliken Search. Sedan skriver man in namn och ev. fler uppgifter om denne och sedan söker programmet igenom alla tänkbara databaser som finns inregistrerade i Family Search. Om personen du söker förekommit på t.ex. passagerarlistor eller skrivits in av någon annan släktforskare kommer det resultatet fram och du får då noggrant kontrollera, så att det är rätt person som visas. Man kan också få se originalsidorna.

Family Tree är ett enormt stort släktträd som finns på Family Search. För att få använda det måste man registrera sig. Det är utan kostnad och görs enkelt på deras sida. Därefter kan du skriva in dina egna uppgifter som proband och sedan dina föräldrar, farföräldrar osv. Om någon annan registrerat samma per-

soner får du ett meddelande om detta. Registrerar man nu levande personer, syns uppgifterna bara av den som skrivit in dem. Family Search är öppet för alla och man kan gå in och göra ändringar i andra personers släktträd. Genom att klicka på fliken Watch kan du öronmärka dina släktningar och få epostmeddelande om någon för in nya uppgifter på dessa personer eller lägger in foton.

En solfjädersantavla görs när du registrerat släkten och den visar fem generationer och kan skrivas ut. Ytterligare generationer kan också visas.

Men för att Family Search ska kunna vara sökbar, behövs indexeringar. Då skriver man av uppteckningar som t.ex. kyrkböcker och folkräkningar. Det kan man själv anmäla sig till och sedan sitta hemma och göra.

Är du intresserad kontakta indexing.familysearch.org eller www.facebook.com/FamilySearch-Indexering för mer information.

Det var många nöjda medlemmar som reste tillbaka till Botvidsbygden efter ett par timmars information och det var nog fler än jag som senare på kvällen gick in och sökte i Family Search.

Vill du fråga mer om Family Search kan du kontakta Kari via eposten: kari@sandum.se eller per telefon 0727-452579.

Kassören meddelar...

Nya medlemmar:

Sedan manusstoppet för AnletsBladet nr. 3/2013 har föreningen fått 7 nya medlemmar som hälsas hjärtligt välkomna.

Annika Nygren	Huddinge
Ulla-Karin Karlsson	Tumba
Ann Wendel	Rönninge
Pär Sandström	Huddinge
Sigvard Lundqvist	Rönninge
Kerstin Lundqvist	Rönninge
Eva Holtze	Rönninge
Karin Zanard	Norsborg

Forskarrummets öppettider

Följande onsdagar under hösten 2013 är forskarrummet i Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba öppet.

27 nov. (18-21)

4 dec. (13-17) 11 dec. (13-17)

2014

15 jan. (13-17) 22 jan. (13-17)

29 jan. (18-21) 5 feb. (13-17)

12 feb. (13-17)

KALENDARIUM

Möteslokal: Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba. Buss 715 avgår från Tumba C.

20/11 kl. 19.00 Medlemsträff DNA i släktforskningen

Magnus Bäckmark kommer till oss och berättar om DNA i släktforskningen. Läs mer om detta på sidan 4 i detta nummer.

Kaffe serveras från kl. 18.30.

Entré 20:-. Icke medlemmar 40:-. □

Studiecirklar

Vi kommer att starta ett par studiecirklar för medlemmar. Om du är intresserad att lära dig lite mera om att:

Läsa gammal text

Använda släktforskarprogrammet MinSläkt

Anmälan till ovanstående och förslag på nya cirklar mottages via:

cirkel@botvid.org

Några tankekorn...

De flesta tror att man får ge upp sina tidigare aktiviteter när man blir gammal men man kan också bli gammal av att ge upp sina tidigare aktiviteter.

- o -

Tänk vad världen hade sett bra ut om människan hade varit så god som hon ofta utger sig för att vara.

- o -

Var och en får hitta sin egen väg till lärdom.

Att inte ta lärdom av de äldres erfarenheter är lika tokigt som att inte lyssna till ungdomen.

Gamla sjukdomsnamn

Text: Anita Karlsson

På vår medlemsträff den 23 oktober berättade Marianne Ljunggren om gamla sjukdomsnamn. Vi var drygt 30 medlemmar som lyssnade på det intressanta föredraget.

Marianne är släktforskare med sjuksköterskebakgrund. Hennes föräldrar släktforskade och hon själv startade 1992. Anorna finns i Stockholm ända sedan 1765.

Hon började med att berätta lite allmänt om gångna tider.

Präster på landsbygden var inte bara själasörjare, utan också socialarbetare, klockare, apotekare, rapportör och ordnade även rotegången för de gamla orkeslösa.

I Stockholm fanns inga husförhör, men man antecknade födda, vigda och döda. Mantalsuppgifter fanns, för folket skulle ju betala skatt.

I slutet på 1800-talet kan man träffa på att provinsialläkaren signerat diagnosen i dödboken, som prästen skrivit in. I provinsialläkarberättelser kan det stå när olika sjukdomar grasserade i området.

I tidningar, som nu finns på Kungliga biblioteket, publicerades dödsrunor. Männen fick långa runor, men kvinnorna fick korta. Det kunde stå: Hustru till NN, intresserad av hemmet.

I Jämtland hittade Marianne i en dödbok en soldathustru som avlidit av gyllenåder. Det var åderbräck eller hemoröjder.

Förkvävd av modern är en dödsorsak som vi idag kallar plötslig spädbarnsdöd. Det drabbade barn i 3-4 månaders ålder.

Olika buksjukdomar kunde man kalla bukrev eller franska sjukan.

Hetsig feber följs ofta av frossa och håll och styng var lunginflammation.

Moderpassion var förmodligen psykiska problem hos kvinnor.

Män kunde drabbas av stenpassion som var sten i urinblåsan.

Rödsot var mycket vanligt på 1700-talet. Det var dysenteri. Fler soldater i Karl XII:s arme dog av dysenteri än av krigsskador.

Sjukdomsnamn som slutar på -it är en inflammation.

Många har fått diagnosen slag i dödboken. Det kunde vara hjärt- eller hjärninfarkt. Om små barn fått slag antecknat som dödsorsak var det troligen plötslig spädbarnsdöd de drabbats av.

Det är inte bara i dödböcker som man kan hitta dödsorsaker angivna. Marianne hittade en i en bouppteckning i Grödinge. Bouppteckningar kan innehålla många intressanta saker.

Efter avslutat föredrag besvarade Marianne en del frågor och sedan fick hon en blombukett som tack innan hon anträdde färden hem till Farsta.

DNA i släktforskningen

I slutet av november får BSF besök av Magnus Bäckmark som kommer att prata om DNA i släktforskningen. Denna artikel är avsedd att på mycket grundläggande nivå berätta lite om vad DNA är, så att Magnus föredrag blir lite enklare att förstå. Hur man gör och hur man kan använda resultatet överlåter jag till Magnus.

I skolan lärde jag mig att allting var uppbyggt kring celler och cellkärnor. De allra minsta levande organismerna var encelliga såsom jäst och amöbor. Bakterier saknar cellkärnor men har istället en kromosom som flyter fritt i cellplasman.

I människokroppen finns i storleksordningen hundra tusen miljarder celler av omkring 200 olika celltyper. I cellen arrangeras DNA i långa strukturer som kallas kromosomer.

Vårt DNA är uppbyggt av små byggstenar, nukleotider, som kallas baser. Det finns fyra typer av baser i vår arvs massa: A, T, C och G. Dessa baser bildar en lång DNA-sekvens som ser likadan ut i alla kroppens celler.

I stort sett ser DNA-sekvensen likadan ut hos alla människor. Varje individ har en unik uppsättning av DNA. Ändå är DNA mellan olika människor identiskt till mer än 99%. Omkring 30 miljoner DNA-varianter skiljer individ från individ och bidrar till att göra varje människa unik.

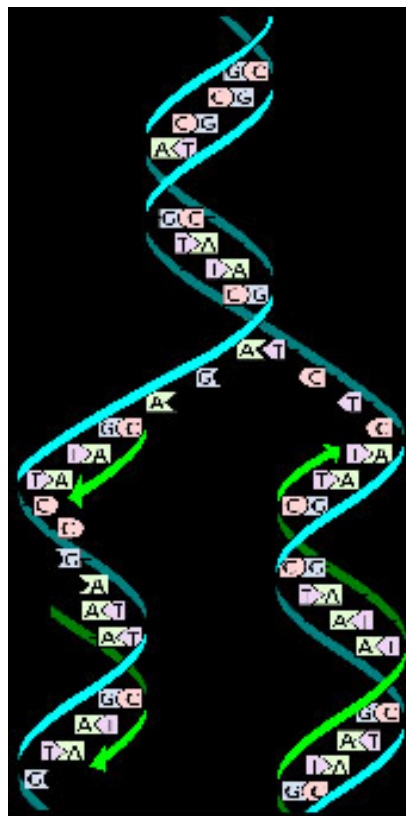
DNA är livets kod och består av långa kedjor med kvävebaser (A, C, T och G). DNA:t bildar våra gener som är uppdelade på 23 kromosompar som finns i varje cellkärna. De utgörs av 22 autosomala kromosompar (autosomer) och ett par könskromosomer. När det gäller

könskromosomerna bär alla män på en Y-kromosom och en X-kromosom (XY) medan alla kvinnor bär på två X-kromosomer (XX). Detta innebär att Y-kromosomen alltså endast ärvs från far till son vilket gör det möjligt att spåra härstamning på fädernet.

En liten andel DNA finns dessutom i mitokondrierna, som är en organel i cellen och kallas för cellens kraftverk. Detta DNA ärvs endast från mor till hennes barn, vilket gör det möjligt att spåra härstamning på modernet

Speciella DNA-markörer, delar av kedjorna med A, C, T och G i en bestämd ordning, i de delar av arvs massan som enbart ärvs från modern respektive från fadern kan studeras för att se varifrån du härstammar i rakt nedstigande led. Dessa delas in ett system av grupper som kallas haplogrupper, där ursprunget kan spåras flera tusen år tillbaka i tiden.

Text: Mats Johansson

Gamla huvudvägar i Botkyrka

Huvudvägen från Södertälje, gamla riksettan, Götarnas väg över land, gick från vadstället i Södertälje till vägen mellan Bornsjön och Aspen, förbi ”Draget” vid norra spetsen av Aspen (fd”Väfflasjön”) förbi kyrkan fram till den tidiga ”blot och offerplatsen”, den svartbrända sluttningen =löten, som blev Svartlöten i dåvarande ”Hundaret” på Hundalander i Svearnas rike. Här regerade Storbonden Sven på Hammarby, far till Björn och Botvid. Den ”helige Botvid” blev aldrig helgonförklarad av Katolska kyrkan.

Här ändrade Magnus Birgersson/Ladulås, son till Birger Jarl Hundaret till ”Härad” Svartlösa Härad, på 1260-talet. År 1610 beordrade Karl IX bönderna att bygga en ”vagnsväg”, han ville inte rida i ”ur och skur”. Vägen från tinget, gick i sydlig riktning, med bro över vattendraget, bron finns kvar på platsen, möjligen omgjord flera gånger, fram till Kvarnhagsvägen och där denna slutar. Det finns ingen fortsättning med bil, man får söka sig fram i östlig riktning till den gamla Götarnas landsväg till grustaget, men ej gå in i detta utan fortsätta rakt fram. (grustaget användes först på 1800-talet, med en lastbrygga i södra änden av Albysjön. Tidigare omtalades det som ”Sandberg”). När man fortsätter på gamla vägen mot nedre Flottsbro, stöter man på en rund fördjupning i marken, den sk ”jutgropen”, eller ”Dansk-gropen”.

Detta härrör förmodligen från Danska Kung Christians anfall på 1400-talet, där Danskarna kom ”i bakhåll” för svenskarna. Det fanns inte någon möjlighet att fly undan, på nordsidan fanns Albysjöns vatten, på nordsidan det höga sandberget.

Text: L-G Lindström

Fortsttning följer i nästa nummer.